

Na osnovu člana 43 stav 1 tačka 1 alineja 1 Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17 i 82/20) i člana 12 stav 1 tačka 1 Statuta Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti („Službeni list CG“, br. 36/17 i 91/20), Odbor Agencije, na sjednici od 09. septembra 2021. godine, utvrdio je

METODOLOGIJU ZA UTVRĐIVANJE REGULATORNO DOZVOLJENOG PRIHODA I CIJENA ZA KORIŠĆENJE PRENOSNOG SISTEMA GASA

(objavljena u "službenom listu cg", br. 97/2021 od 13.9.2021. godine, a stupila je na snagu 21.9.2021. godine)

I OPŠTE ODREDBE

Predmet i obim primjene

Član 1

- (1) Ovom metodologijom utvrđuju se uslovi, način i postupak utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena operatora prenosnog sistema gasa (u daljem tekstu: operator), metod regulacije cijena za korišćenje prenosnog sistema gasa, alokacija regulatorno dozvoljenog prihoda na korisnike sistema, elementi za obračun (u daljem tekstu: tarifni elementi) i način izračunavanja cijena po kojima se plaćaju usluge prenosa gasa.
- (2) Ova metodologija se primjenjuje na operatore i korisnike prenosnog sistema gasa.

Principi

Član 2

Ova metodologija zasniva se na principima:

- 1) ravnoteže između interesa operatora i korisnika prenosnog sistema gasa;
- 2) transparentnog i nediskriminatornog pristupa treće strane prenosnom sistemu gasa;
- 3) korisnik plaća;
- 4) utvrđivanja cijena na transparentan i nepristrasan način na osnovu objektivnih i nediskriminatornih kriterijuma;
- 5) stvaranja povoljnih uslova za investiranje u prenosni sistem gasa;
- 6) obezbjeđivanja da se energetska djelatnost koju obavlja operator kao javnu uslugu vrši na nediskriminatoran, transparentan i lako provjerljiv način;
- 7) podsticanja energetske i ekonomske efikasnosti;
- 8) podsticanja obavljanja energetske djelatnosti na način koji doprinosi smanjenju troškova poslovanja;
- 9) olakšavanja efikasne trgovine i konkurencije u oblasti gasa;
- 10) sprječavanja međusobnog subvencionisanja između pojedinih djelatnosti koje obavlja operator i između pojedinih korisnika ili grupa korisnika sistema;
- 11) obezbjeđivanja održivosti prenosnog sistema gasa.

Metod regulacije

Član 3

Ova metodologija se zasniva na metodi regulacije "trošak plus", kojom se operatoru određuje maksimalna visina prihoda za regulatorni period, odnosno cijena korišćenja prenosnog sistema kojom se obezbjeđuje:

- 1) pokrivanje ukupnih opravdanih troškova poslovanja i odgovarajućeg prinosa na efikasno uložena sredstva u obavljanju djelatnosti prenosa gasa, odnosno održivi razvoj prenosnog sistema;
- 2) bezbjednost rada sistema.

Izrazi

Član 4

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovoj metodologiji imaju značenje utvrđeno Zakonom o energetici (u daljem tekstu: Zakon).
- (2) U ovoj metodologiji se koriste izrazi koji imaju sljedeće značenje:
  - 1) „t“ je godina podnošenja zahtjeva;
  - 2) **kapacitet** je maksimalna dnevna količina prirodnog gasa u m³/dan, koju korisnik sistema ima pravo da preda ili preuzme iz sistema u skladu sa ugovorom o korišćenju prenosnog sistema;
  - 3) **m³ prirodnog gasa** je količina prirodnog gasa koja pri pritisku od 101.325 Pa (1,01325 bar), temperaturi od 288,15K (15 C⁰) i donjoj toplotnoj vrijednosti od 33.338,35kj zauzima zapreminu od jednog kubnog metra;
  - 4) **ugovoreni kapacitet** je kapacitet koji je operator dodijelio korisniku sistema na osnovu ugovora, a koji se smatra najvećim dnevnim kapacitetom izraženim u kWh/dan;
  - 5) **obračunski period** je vremenski period za koji se vrši obračun usluga operatora, koji je, po pravilu, kalendarski mjesec;
  - 6) **tarifni elementi** su obračunske veličine na koje se raspoređuje regulatorno dozvoljeni prihod operatora, koji je utvrđen za regulatorni period u skladu sa ovom metodologijom;
  - 7) **tarifa** je cjenovni izraz koji se primjenjuje na svaki od tarifnih elemenata;
  - 8) **inflacija (I)** je projektovana inflacija u Crnoj Gori, koju objavljuje nadležna institucija;
  - 9) **proporcionalni metod obračuna amortizacije** je metod prema kojem je godišnji trošak amortizacije po osnovnom sredstvu isti u toku vijeka trajanja sredstva;
  - 10) **gasni dan** je vremenski period od 24 časa koji počinje u 8.00 časova prije podne po centralnom evropskom vremenu bilo kog dana i završava se u 8.00 časova prije podne po centralnom evropskom vremenu sljedećeg dana. Prilikom prelaska sa "zimskog vremena" na "ljetnje vrijeme" i obrnuto, dan će činiti 23 ili 25 sati, u zavisnosti od slučaja.
- (3) Pri izračunavanju prema formulama u ovoj metodologiji, sve vrijednosti koje se izražavaju u procentima se dijele sa 100.

Regulatorni period

Član 5

- (1) Regulatorni period je period za koji se utvrđuje regulatorno dozvoljeni prihod i na osnovu tog prihoda cijene za korišćenje prenosnog sistema gasa.

- (2) Trajanje regulatornog perioda je jedna kalendarska godina.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, za operatora koji energetska djelatnost započinje da obavlja u godini podnošenja zahtjeva Regulatornoj agenciji za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija), prvi regulatorni period može započeti u godini podnošenja zahtjeva i trajati kraće od jedne kalendarske godine.

II REGULATORNO DOZVOLJENI PRIHOD

Elementi regulatorno dozvoljenog prihoda

Član 6

- (1) Regulatorno dozvoljeni prihod (u daljem tekstu: prihod), koji se ostvaruje obavljanjem energetske djelatnosti na godišnjem nivou RDP_{t+1} , izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$RDP_{t+1} = TP + A + PS$$

gdje su elementi:

TP - troškovi poslovanja za energetska djelatnost iz člana 7 ove metodologije, za regulatorni period „t+1”,

A - amortizacija utvrđena za regulatorne potrebe iz člana 12 ove metodologije, za regulatorni period „t+1”,

PS - povrat na sredstva iz člana 13 ove metodologije, za regulatorni period „t+1”.

- (2) Elementi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se u godini „t“ za regulatorni period.
- (3) Za transponovanje u cijene, prihod iz stava 1 ovog člana za regulatorni period umanjuje se za utvrđene ostale prihode iz člana 16 ove metodologije.
- (4) Pri utvrđivanju prihoda za transponovanje u cijene uzimaju se u obzir korekcije po osnovu odstupanja ostvarenih energetskih i finansijskih veličina od utvrđenih, izvršene u skladu sa pravilima kojima se reguliše način utvrđivanja korekcija.

Troškovi poslovanja za energetska djelatnost

Član 7

- (1) Troškovi poslovanja za energetska djelatnost obuhvataju tehno-ekonomski opravdane troškove koji su u funkciji obavljanja energetske djelatnosti, utvrđene za regulatorni period.
- (2) Troškovi poslovanja za energetska djelatnost utvrđuju se na osnovu dokumentacije dostavljene u skladu sa članom 27 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojom raspolaže Agencija.
- (3) Operator je dužan da troškove poslovanja evidentira na računima iz regulatornog kontnog plana sa uputstvom za primjenu, koji utvrđuje Agencija, i iste dokazuje računovodstvenom dokumentacijom i evidencijama koje se vode u skladu sa zakonom kojim je uređeno računovodstvo, računovodstvenim standardima koji se primjenjuju u Crnoj Gori i računovodstvenim politikama operatora.
- (4) Kod utvrđivanja prihoda, u troškove poslovanja ne uključuju se:
  - 1) kazne koje izriču nadležni organi, kao i kamate na odložena, neizvršena i druga plaćanja koja se odnose na neizvršavanje obaveza iz zaključenih ugovora,
  - 2) troškovi po osnovu naknade šteta, koji su posledica propusta operatora,
  - 3) troškovi koji nijesu u funkciji obavljanja energetske djelatnosti.

- (5) Za potrebe utvrđivanja prihoda troškovi poslovanja se dijele na:
- 1) troškove poslovanja na koje se može uticati,
  - 2) troškove poslovanja na koje se djelimično može uticati, i
  - 3) troškove poslovanja na koje se ne može uticati.

Troškovi poslovanja na koje se može uticati

Član 8

- (1) Troškovi poslovanja na koje se može uticati TPu_{t+1} obuhvataju troškove materijala, troškove zarada, naknada zarada i ostale lične rashode, troškove proizvodnih usluga, nematerijalne troškove osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije, troškove nabavke gasa potrebnog za održavanje operativne akumulacije i pogonsku potrošnju i ostale troškove.
- (2) Troškovi poslovanja iz stava 1 ovog člana izračunavaju se primjenom sljedeće formule i iskazuju se u eurima, (€):

$$TPu_{t+1} = T_Z + T_M + T_{PU} + T_{NT} + T_g + T_O$$

gdje su elementi:

T_Z - troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi za regulatorni period „t+1”,

T_M - troškovi materijala za regulatorni period „t+1”,

T_{PU} - troškovi proizvodnih usluga za regulatorni period „t+1”,

T_{NT} - nematerijalni troškovi, osim troškova poreza, doprinosa i reprezentacije za regulatorni period „t+1”,

T_g - troškovi nabavke gasa potrebnog za održavanje operativne akumulacije i pogonsku potrošnju za regulatorni period „t+1”,

T_O - ostali troškovi za regulatorni period „t+1”.

Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati

Član 9

- (1) Troškovi poslovanja na koje se djelimično može uticati TG_{t+1} (u daljem tekstu: troškovi gubitaka) obuhvataju troškove nabavke gasa potrebnog za pokrivanje dozvoljenih pogonskih gubitaka i razlike u mjerenju.
- (2) Visina troškova za nadoknadu gubitaka gasa u prenosnom sistemu gasa utvrđuje se na osnovu sljedeće formule:

$$TG_{t+1} = K_i * \frac{SG}{1 - SG} * CG$$

gdje su:

K_i – količina gasa koja se isporučuje iz prenosnog sistema gasa, planirana energetske bilansom, u regulatornom periodu „t+1“ (m³),

SG – opravdana stopa gubitaka gasa u prenosnom sistemu gasa u regulatornom periodu „t+1”,

CG – opravdana prosječna nabavna cijena gasa, uključujući i sve opravdane zavisne troškove nabavke prirodnog gasa za nadoknadu gubitaka, u regulatornom periodu „t+1” (€/m³).

- (3) Opravdanu stopu gubitaka u prenosnom sistemu gasa Agencija utvrđuje uzimajući u obzir rezultate studije gubitaka revidovane i ažurirane u skladu sa Zakonom, koju je operator dužan da dostavi uz Zahtjev iz člana 27 ove metodologije.
- (4) Studija iz stava 3 ovog člana obavezno treba da sadrži prikaz postojećeg stanja, mjere i dinamiku dostizanja nivoa gubitaka utvrđenog u studiji za posmatrani period kao i sredstva potrebna za te namjene.
- (5) Ako operator ne dostavi studiju iz stava 3 ovog člana, opravdana stopa gubitaka utvrđuje se na osnovu projektne i izvođačke dokumentacije gasovoda, kao i uporedne analize ostvarenih stopa gubitaka drugih operatora u okruženju, uzimajući u obzir starost gasovoda, materijal gasovoda i kvalitet prirodnog gasa.

Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati

Član 10

- (1) Troškovi poslovanja na koje se ne može uticati $TPnu_{t+1}$ izračunavaju se primjenom sljedeće formule i iskazuju u eurima, (€):

$$TPnu_{t+1} = T_P + T_{mu} + T_{zs} + T_o$$

gdje je:

T_P - troškovi koji se odnose na poreze na nepokretnosti, takse i naknade u skladu sa zakonom, za regulatorni period „t+1”,

T_{mu} - troškovi koji nastaju na osnovu međunarodnih ugovora, za regulatorni period „t+1”,

T_{zs} - troškovi za zaštitu životne sredine, za regulatorni period „t+1”,

T_o - ostali troškovi poslovanja na koje se ne može uticati u skladu sa zakonom, za regulatorni period „t+1”,

Troškovi neenergetske djelatnosti

Član 11

- (1) Troškovi poslovanja, amortizacija i povrat na sredstva, koji su zajednički za obavljanje energetske i neenergetske djelatnosti, alociraju se na djelatnosti na osnovu objektivnih i transparentnih pravila (ključevi), koje na predlog operatora utvrđuje Agencija.
- (2) Ako za neenergetsku djelatnost nije moguće izvršiti obračun troškova iz stava 1 ovog člana, dio prihoda od neenergetske djelatnosti, alociran na ovu djelatnost po ključu, koji na predlog operatora utvrđuje Agencija, uključuje se u ostale prihode iz člana 16 ove metodologije.
- (3) Predlog ključeva iz st. 1 i 2 ovog člana, sa ekonomskom analizom na osnovu koje su predloženi, operator dostavlja Agenciji u postupku odobravanja obavljanja neenergetske djelatnosti.

Trošak amortizacije

Član 12

- (1) Trošak amortizacije za regulatorni period utvrđuje se na osnovu:
  - 1) nabavne vrijednosti osnovnih sredstava koja su u funkciji tokom regulatornog perioda,
  - 2) korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava,

- 3) primjene proporcionalne metode amortizacije.
- (2) Korisni vijek upotrebe osnovnih sredstava određuje se na osnovu tehničkog i ekonomskog vijeka upotrebe različitih grupa osnovnih sredstava.

Povrat na sredstva

Član 13

Povrat na sredstva PS_{t+1} je dio prihoda koji se ostvaruje po osnovu uloženog kapitala i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$PS_{t+1} = ROS * SPK$$

gdje je:

ROS - regulatorna osnova sredstava iz člana 14 ove metodologije, za regulatorni period „t+1” (€)

SPK - stopa povrata na kapital iz člana 15 ove metodologije za regulatorni period „t+1”, (%)

Regulatorna osnova sredstava

Član 14

- (1) Regulatorna osnova sredstava ROS_{t+1} je vrijednost sredstava u odnosu na koju se računa povrat na sredstva za regulatorni period, a izračunava se primjenom sljedeće formule i iskazuje u eurima, (€):

$$ROS_{t+1} = OS_t^{net} + I_{t+1} + RK_{t+1}$$

gdje je:

OS_t^{net} - neto vrijednost osnovnih sredstava koja služe za obavljanje regulisane djelatnosti na kraju godine „t”,

I_{t+1} - vrijednost investicija iz stava 1 ovog člana, je vrijednost odobrenih investicija u sredstva čije je stavljanje u upotrebu planirano za godinu „t+1”,

RK_{t+1} - radni kapital za regulatorni period „t+1”.

- (2) Vrijednost osnovnih sredstava iz stava 1 ovog člana, za regulatorni period, umanjuje se za vrijednost osnovnih sredstava koje se finansiraju iz kapitalnih doprinosa
- (3) Vrijednost investicija iz stava 1 ovog člana, za regulatorni period, umanjuje se za vrijednost investicija koje se finansiraju iz kapitalnih doprinosa.
- (4) U regulatornu osnovu sredstava je uključen radni kapital koji predstavlja sredstva neophodna za nesmetano tekuće poslovanje operatora.
- (5) Radni kapital za regulatorni period utvrđuje se u iznosu 1/12 utvrđenih troškova poslovanja iz člana 7 ove metodologije.

Stopa povrata na kapital

Član 15

- (1) Stopa povrata na kapital **SPK** utvrđuje se za regulatorni period kao ponderisani prosjek troška kapitala **PPTK_{t+1}**, koji uključuje trošak vlasničkog kapitala i trošak pozajmljenog kapitala, ponderisanih prema njihovom udjelu u ukupnom kapitalu operatora, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$PPTK_{t+1} = \frac{1 + SP_{VK} * \frac{VK_{UDIO}}{1 - SP_t} + SP_{PK} * D_{UDIO}}{1 + I_{t+1}} - 1$$

gdje je:

$PPTK_{t+1}$ - ponderisani prosječni trošak kapitala (realni, prije oporezivanja), (%)

SP_{VK} - stopa povrata na vlasnički kapital (nominalna, poslije oporezivanja), (%)

VK_{UDIO} - vlasnički kapital kao udio ukupnog kapitala,

SP_{PK} - stopa povrata na pozajmljeni kapital (nominalna), (%)

D_{UDIO} - pozajmljeni kapital kao udio ukupnog kapitala,

SP_t - stopa poreza na dobit pravnih lica,

I_{t+1} - projektovana inflacija.

- (2) Stopa povrata na vlasnički kapital (nominalna, poslije oporezivanja) SP_{VK} izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$SP_{VK} = rf + \beta * PRRT + PRZ$$

gdje je:

rf - stopa oslobođena rizika (nominalna), (%)

β - beta kompanije,

$PRRT$ - premija rizika razvijenog tržišta,

PRZ - premija rizika zemlje, (%).

- (3) Elementi formule iz stava 2 ovog člana izračunavaju se na osnovu parametara sa tržišta kapitala u Crnoj Gori, a ukoliko to nije moguće, na osnovu parametara sa razvijenih tržišta iz izvora navedenih u st. 4 do 7 ovog člana.
- (4) Ako se stopa oslobođena rizika rf ne može utvrditi na osnovu parametara raspoloživih u Crnoj Gori, ova stopa će biti jednaka prosječnoj godišnjoj stopi prinosa na njemačke državne obveznice za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva sa rokom dospijeaća od deset godina.¹
- (5) Beta kompanije β predstavlja rizik kompanije poređen sa rizikom ukupnog tržišta, a izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\beta = \beta_{bd} \times \left(1 + \frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}} \right)$$

gdje je:

β_{bd} - prosječna beta, računata bez duga, kompanija za naftu/gas na tržištima u razvoju,²

$\frac{D_{UDIO}}{VK_{UDIO}}$ - odnos pozajmljenog i vlasničkog kapitala.

- (6) Premija rizika razvijenog tržišta $PRRT$ je premija rizika kapitala (S&P 500 indeks).³

¹ Izvor: <http://www.ecb.int/stats/money/long/html/index.en.html>

² Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/betaemerg.xls>

³ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

- (7) Premija rizika zemlje **PRZ** jednaka je premiji za rizik od neplaćanja zemlje, pomnoženoj koeficijentom volatilnosti tržišta kapitala u zemljama u razvoju.⁴
- (8) Stopa povrata na pozajmljeni kapital **SPpk** računa se kao ponderisana prosječna kamatna stopa na ukupno pozajmljena sredstva koja se koriste za finansiranje sredstava koja služe obavljanju regulisane djelatnosti operatora.
- (9) Ukoliko operator ne koristi kredite za finansiranje sredstava stopa povrata na pozajmljeni kapital utvrđuje se primjenom stope koja je jednaka prosjeku mjesečnih prosječnih ponderisanih aktivnih kamatnih stopa za sektor privrede, za kredite preko jedne godine, za godinu „t-1“ koje objavljuje Centralna banka Crne Gore.

Ostali prihodi

Član 16

- (1) Ostali prihodi su prihodi koji nijesu posebno specificirani, a mogu se pojaviti u redovnom poslovanju.
- (2) Prihodima iz stava 1 ovog člana smatra se i dio prihoda od neenergetske djelatnosti ako nije moguće izvršiti razdvajanje troškova koji su zajednički za pružanje tih djelatnosti.
- (3) Prihodi iz stava 1 ovog člana utvrđuju se na osnovu dokumentacije dostavljene u skladu sa članom 27 ove metodologije i dokumentacije i podataka kojima raspolaže Agencija.
- (4) Ostali prihodi iz st. 1 i 2 ovog člana računaju se kao odbitna stavka za utvrđivanje prihoda ako su pripadajući troškovi priznati prilikom utvrđivanja prihoda.

Raspodjela prihoda

Član 17

- (1) Prihod RDP_{t+1} se sastoji od prihoda ostvarenih kroz tarifni element za kapacitet:

$$RDP_{t+1} = DP_{KAP}$$

gdje je:

DP_{KAP} - prihod ostvaren od tarifnih elemenata za kapacitet u regulatornom periodu „t+1“ (€),

- (2) Prihod ostvaren od tarifnih elemenata za kapacitet u regulatornom periodu „t+1“ podijeljen je na prihode ostvarene na ulaznim tačkama u prenosni sistem i prihode ostvarene na izlaznim tačkama iz prenosnog sistema, i izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$DP_U = 0,5 \times DP_{KAP}$$

$$DP_I = 0,5 \times DP_{KAP}$$

gdje je:

DP_U – prihod na ulaznim tačkama u prenosni sistem, u regulatornom periodu „t+1“, (€),

DP_{KAP} – prihod ostvaren od tarifnog elementa za kapacitet, u regulatornom periodu „t+1“, (€),

DP_I – prihod na izlaznim tačkama iz prenosnog sistema, u regulatornom periodu „t+1“, (€).

III TARIFE

---

⁴ Izvor: <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>

Tarifni elementi

Član 18

(1) Iznos tarifnih elemenata za korišćenje prenosnog sistema gasa utvrđuje se za regulatorni period „t+1“.

(2) Tarifni elementi za ugovoreni kapacitet prenosnog sistema su:

a) Tarifni elementi za godišnji ugovoreni neprekidni kapacitet za ulaze u prenosni sistem:

$T_{U,IN}$ - tarifni element za ulaz u prenosni sistem na prekograničnoj interkonekciji (u daljem tekstu: ulaz na interkonekciji) (€/kWh/dan),

$T_{U,PR}$ - tarifni element za ulaz u prenosni sistem iz mreže proizvodnih gasovoda (u daljem tekstu: ulaz iz proizvodnje) (€/kWh/dan),

$T_{U,SK}$ - tarifni element za ulaz u prenosni sistem iz sistema skladištenja gasa (u daljem tekstu: ulaz iz sistema skladištenja gasa) (€/kWh/dan),

$T_{U,TPG}$ - tarifni element za ulaz u prenosni sistem sa terminala za tečni prirodni gas (u daljem tekstu: ulaz sa TPG terminala) (€/kWh/dan).

b) Tarifni elementi za godišnji ugovoreni neprekidni kapacitet za izlaze iz prenosnog sistema:

$T_{I,IN}$ - tarifni element za izlaz iz prenosnog sistema na prekograničnoj interkonekciji (u daljem tekstu: izlaz na interkonekciji) (€/kWh/dan),

$T_{I,MN}$ - tarifni element za izlaz iz prenosnog sistema u distributivni sistem i za izlaz iz prenosnog sistema do krajnjeg korisnika direktno priključenog na prenosni sistem (u daljem tekstu: izlaz u Crnoj Gori) (€/kWh/dan).

(3) Tarifni elementi navedeni su u Tabeli 1.

Tabela 1 – Tarifni elementi

Vrsta tarifnog elementa	Oznaka tarifnog elementa	Naziv tarifnog elementa	Mjerna jedinica
Tarifni elementi za godišnji ugovoreni neprekidni kapacitet za ulaze u prenosni sistem	$T_{U,IN}$	Tarifni element za ulaz na interkonekciji	€/kWh/dan
	$T_{U,PR}$	Tarifni element za ulaz iz proizvodnje	€/kWh/dan
	$T_{U,SK}$	Tarifni element za ulaz iz sistema skladištenja gasa	€/kWh/dan
	$T_{U,TPG}$	Tarifni element za ulaz sa TPG terminala	€/kWh/dan
Tarifni elementi za godišnji ugovoreni neprekidni kapacitet za izlaze iz prenosnog sistema	$T_{I,IN}$	Tarifni element za izlaz na interkonekciji	€/kWh/dan
	$T_{I,MN}$	Tarifni element za izlaz u Crnoj Gori	€/kWh/dan

(4) Iznos tarifnih elemenata iz stava 2 ovog člana, kao i svi iznosi u postupku njihovog obračuna, zaokruženi su na četiri decimalna mjesta.

Tarifni elementi za godišnje neprekidne kapacitete

Član 19

- (1) Iznos tarifnog elementa za prenos gasa za godišnji ugovoreni kapacitet za ulaz na interkonekciji za regulatorni period „t+1“, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$T_{U,IN} = k_{PG,kap} \times \frac{DP_U}{(KAP_{U,IN} + k_{PR} \times KAP_{U,PR} + k_{SK} \times KAP_{U,SK} + k_{TPG} \times KAP_{U,TPG})}$$

gde je:

- $T_{U,IN}$ - tarifni element za ulaz na interkonekciji u regulatornom periodu „t+1“, (€/kWh/dan),
 $k_{PG,kap}$ - koeficijent uticaja planiranih prihoda od godišnjeg neprekidnog kapaciteta na ukupne planirane prihode od kapaciteta u regulatornom periodu „t+1“,
 DP_U - prihod na ulaznim tačkama u prenosni sistem u regulatornom periodu „t+1“, (€),
 $KAP_{U,IN}$ - suma planiranih ugovorenih godišnjih neprekidnih kapaciteta svih korisnika na ulaznim tačkama na interkonekcijama u regulatornom periodu „t+1“, (kWh/dan),
 $KAP_{U,PR}$ - suma planiranih ugovorenih godišnjih neprekidnih kapaciteta svih korisnika na ulaznim tačkama proizvodnje u regulatornom periodu „t+1“, (kWh/dan),
 k_{SK} - koeficijent sigurnosti za ulaz iz sistema za skladištenje gasa,
 $KAP_{U,SK}$ - suma planiranih ugovorenih godišnjih neprekidnih kapaciteta svih korisnika na ulaznim tačkama iz sistema skladištenja gasa u regulatornom periodu „t+1“, (kWh/dan),
 K_{TPG} - koeficijent sigurnosti za ulaz iz terminala za TPG,
 $KAP_{U,TPG}$ - suma planiranih ugovorenih godišnjih neprekidnih kapaciteta svih korisnika na ulaznim tačkama sa terminala za TPG u regulatornom periodu „t+1“, (kWh/dan).

- (2) Iznos tarifnog elementa za prenos gasa za ugovoreni godišnji neprekidni kapacitet za ulaz iz sistema skladištenja gasa za regulatorni period „t+1“, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$T_{U,SK} = T_{U,IN} \times k_{SK}$$

gdje je:

- $T_{U,SK}$ - tarifni element za ulaz iz sistema skladištenja gasa, u regulatornom periodu „t+1“, (€/kWh/dan),
 $T_{U,IN}$ - tarifni element za ulaz iz interkonekcije u regulatornom periodu „t+1“, (€/kWh/ dan),
 k_{SK} - koeficijent sigurnosti za ulaz iz sistema za skladištenje gasa.

- (3) Iznos tarifnog elementa za prenos gasa za ugovoreni godišnji neprekidni kapacitet za ulaz iz terminala za TPG izračunava se za regulatorni period „t+1“, primjenom sljedeće formule:

$$T_{U,TPG} = T_{U,IN} \times k_{TPG}$$

gdje je:

- $T_{U,TPG}$ - tarifni element za ulaz iz terminala za TPG u regulatornom periodu „t+1“, (€/kWh/dan),
 $T_{U,IN}$ - tarifni element za ulaz iz interkonekcije u regulatornom periodu „t+1“, (€/kWh/ dan),
 k_{TPG} - koeficijent sigurnosti za ulaz iz terminala za TPG.

- (4) Iznos tarifnog elementa za prenos gasa za ugovoreni godišnji neprekidni kapacitet za izlaz na interkonekciji za regulatorni period „t+1”, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$T_{I,IN} = k_{PG,kap} \times \frac{DP_I}{(KAP_{I,IN} + k_{MN} \times KAP_{I,MN})}$$

gdje je:

- $T_{I,IN}$ - tarifni element za ulaz na interkonekciji u regulatornom periodu „t+1”, (€/kWh/dan),
- $k_{PG,kap}$ - koeficijent uticaja planiranih prihoda od godišnjeg neprekidnog kapaciteta na ukupne planirane prihode od kapaciteta u regulatornom periodu „t+1”,
- DP_I - dozvoljeni prihod na izlazima iz prenosnog sistema u regulatornom periodu „t+1”, (€),
- $KAP_{I,IN}$ - suma planiranih ugovorenih godišnjih neprekidnih kapaciteta svih korisnika na izlaznim tačkama interkonekcija u regulatornom periodu „t+1”, (kWh/dan),
- $KAP_{I,MN}$ - suma planiranih ugovorenih godišnjih neprekidnih kapaciteta svih korisnika na izlazima u Crnoj Gori u regulatornom periodu „t+1”, (kWh/dan).
- (5) Koeficijent sigurnosti za ulaz iz sistema za skladištenje gasa (k_{SK}) iz stava 2 ovog člana iznosi 0,90, dok koeficijent sigurnosti za ulaz iz terminala za TPG (k_{TPG}) iz st. 1 i 3 ovog člana iznosi 0,15.

Koeficijenti za korišćenje kvartalnog neprekidnog kapaciteta

Član 20

Koeficijenti za korišćenje kvartalnog neprekidnog kapaciteta prenosnog sistema za svaki mjesec u određenom kvartalu navedeni su u Tabeli 2.

Tabela 2 – Koeficijenti za kvartalni neprekidni kapacitet

Kvartal	Koeficijenti za kvartalni kapacitet (K_{kv})
Januar, februar, mart	0.145
April, maj, jun	0.09
Jul, avgust, septembar	0.08
Oktobar, novembar, decembar	0.135

Koeficijenti za korišćenje mjesečnog neprekidnog kapaciteta

Član 21

Koeficijenti za korišćenje mjesečnog neprekidnog kapaciteta prenosnog sistema navedeni su u Tabeli 3.

Tabela 3- Koeficijenti za mjesečni neprekidni kapacitet

Mjesec	Koeficijenti za mjesečni kapacitet (K_M)
Januar	0.175
Februar	0.175
Mart	0.175

April	0.105
Maj	0.105
Jun	0.007
Jul	0.007
Avgust	0.007
Septembar	0.105
Oktoibar	0.105
Novembar	0.175
Decembar	0.175

Koeficijenti za korišćenje dnevnog i unutardnevnog neprekidnog kapaciteta

Član 22

- (1) Koeficijenti za korišćenje dnevnog neprekidnog kapaciteta prenosog sistema (K_D), jednaki su za sve dane u datom mjesecu, navedeni su u Tabeli 4.

Tabela 4 – Koeficijenti za dnevni neprekidni kapacitet

Mjesec	Koeficijenti za dnevni kapacitet (K_D)
Januar	0.0115
Februar	0.0115
Mart	0.0115
April	0.0068
Maj	0.0068
Jun	0.0046
Jul	0.0046
Avgust	0.0046
Septembar	0.0068
Oktoibar	0.0068
Novembar	0.0115
Decembar	0.0115

- (2) Koeficijenti za korišćenje unutardnevnog neprekidnog kapaciteta prenosog sistema (K_{UN}) jednaki su koeficijentima za korišćenje dnevnog neprekidnog kapaciteta prenosog sistema (K_D) iz stava 1 ovog člana.

Koeficijenti za upotrebu prekidnog kapaciteta

Član 23

- (1) Koeficijenti za korišćenje godišnjeg, kvartalnog i mjesečnog prekidnog kapaciteta prenosnog sistema zavise od utvrđenog trajanja prekida ugovorenog prekidnog kapaciteta u mjesecu, i navedeni su u Tabeli 5.

Tabela 5 – Koeficijenti za prekidni kapacitet

Trajanje prekida (dana u mjesecu)	Koeficijent za prekidni kapacitet (K_{pr})
≤ 3	0.80
>3 i ≤ 10	0.40
>10 i ≤ 25	0.10
>25	0

- (2) Koeficijent za korišćenje dnevnog prekidnog kapaciteta ($K_{pr,d}$) (u daljem tekstu: koeficijent prekidnog dnevnog kapaciteta) i koeficijent za korišćenje unutar dnevnog prekidnog kapaciteta ($K_{pr,un}$) (u daljem tekstu: koeficijent prekidnog unutar dnevnog kapaciteta) su:
- 1) 0,80 za gasni dan za koji nije utvrđen prekid ugovorenog dnevnog ili unutar dnevnog prekidnog kapaciteta,
  - 2) 0,10 za gasni dan za koji je utvrđen prekid ugovorenog dnevnog ili unutar dnevnog prekidnog kapaciteta.

IV OBRAČUN USLUGE KORIŠĆENJA PRENOSNOG SISTEMA

Naknada za korišćenje prenosnog sistema

Član 24

- (1) Iznos naknade za korišćenje prenosnog sistema za pojedinog korisnika za pojedini mjesec u regulatornom periodu „t+1”, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$N = N_{KAP}$$

gdje je:

N - iznos naknade za korišćenje prenosnog sistema u mjesecu, (€),

N_{KAP} - iznos naknade za korišćenje ugovorenog kapaciteta prenosnog sistema u mjesecu, (€).

- (2) Iznos naknade za korišćenje ugovorenog kapaciteta prenosnog sistema u mjesecu za pojedinog korisnika izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$N_{KAP} = N_{U,KAP} + N_{I,KAP}$$

gdje je:

N_{KAP} - iznos naknade za korišćenje ugovorenog kapaciteta prenosnog sistema u mjesecu, (€),

$N_{U,KAP}$ - iznos naknade za korišćenje ugovorenog kapaciteta na ulazima u prenosni sistem u mjesecu, (€),

$N_{I,KAP}$ - iznos naknade za korišćenje ugovorenog kapaciteta na izlazima iz prenosnog sistema u mjesecu, (€).

- (3) Iznos naknade za korišćenje ugovorenog kapaciteta na ulazima u prenosni sistem u mjesecu, za pojedinog korisnika izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\begin{aligned}
N_{U,KAP} = \sum_{\Omega} & \left[T_{U,\Omega} \times \frac{kap_{\Omega,g}}{12} + T_{U,\Omega} \times \frac{kap_{\Omega,pr,g}}{12} \times K_{PR} + T_{U,\Omega} \times kap_{\Omega,kv} \times K_{KV} \right. \\
& + T_{U,\Omega} \times kap_{\Omega,pr,kv} \times K_{KV} \times K_{pr} + T_{U,\Omega} \times kap_{\Omega,m} \times K_M \\
& + T_{U,\Omega} \times kap_{\Omega,pr,m} \times K_M \times K_{pr} + \sum_{d=1}^D (T_{U,\Omega} \times kap_{\Omega,d} \times K_D \\
& + T_{U,\Omega} \times kap_{\Omega,pr,d} \times K_D \times K_{pr,d}) + \sum_{d=1}^D (T_{U,\Omega} \times kap_{\Omega,un} \times K_{UN} \\
& \left. + T_{U,\Omega} \times kap_{\Omega,pr,un} \times K_{UN} \times K_{pr,un}) \right]
\end{aligned}$$

$\Omega = IN, PR, SK, TPG$

gdje je:

- $N_{U,KAP}$ – iznos naknade za korišćenje ugovorenog kapaciteta na ulazima u prenosni sistem u mjesecu, (€),
- Ω – vrsta ulaza u prenosni sistem,
- IN – ulazi na interkonekcijama,
- PR – ulazi iz proizvodnje,
- SK – ulazi iz sistema skladišta gasa,
- TPG – ulazi iz terminala za TPG,
- $T_{U,\Omega}$ – iznos tarifnog elementa za pojedinu vrstu ulaza u prenosni sistem, (€/kWh/dan),
- $kap_{\Omega,g}$ – suma ugovorenih neprekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu ulaza u prenosni sistem, na godišnjem nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan),
- $kap_{\Omega,pr,g}$ – suma ugovorenih prekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu ulaza u prenosni sistem, na godišnjem nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan),
- K_{pr} – koeficijent za prekidni kapacitet,
- $kap_{\Omega,kv}$ – suma ugovorenih neprekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu ulaza u prenosni sistem, na kvartalnom nivou, u mjesecu, za pojedinog korisnika (kWh/dan),
- K_{KV} – koeficijent za kvartalni kapacitet,
- $kap_{\Omega,pr,kv}$ – suma ugovorenih prekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu ulaza u prenosni sistem, na kvartalnom nivou, u mjesecu, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- $kap_{\Omega,m}$ – suma ugovorenih neprekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu ulaza u prenosni sistem, na mjesečnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- K_M – koeficijent za mjesečni kapacitet,
- $kap_{\Omega,pr,m}$ – suma ugovorenih prekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu ulaza u prenosni sistem, na mjesečnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- d – gasni dan u mjesecu,
- D – ukupan broj gasnih dana u mjesecu,
- $kap_{\Omega,d}$ – suma ugovorenih neprekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu ulaza u prenosni sistem, na dnevnom nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan),

- K_D – koeficijent za dnevni kapacitet,
- $kap_{\Omega,pr,d}$ – suma ugovorenih prekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu ulaza u prenosni sistem, na dnevnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- $K_{pr,d}$ – koeficijent za prekidni dnevni kapacitet,
- $kap_{\Omega,un}$ – suma ugovorenih neprekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu ulaza u prenosni sistem, na unutar dnevnim nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- K_{UN} – koeficijent za unutar dnevni kapacitet,
- $kap_{\Omega,pr,un}$ – suma ugovorenih prekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu ulaza u prenosni sistem, na unutar dnevnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- $K_{pr,un}$ – koeficijent za prekidni unutar dnevni kapacitet.

- (4) Iznos naknade za korišćenje ugovorenog kapaciteta na izlazima iz prenosnog sistema u mjesecu za pojedinog korisnika izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$N_{I,KAP} = \sum_{\Omega} \left[T_{I,\Omega} \times \frac{kap_{\Omega,g}}{12} + T_{I,\Omega} \times \frac{kap_{\Omega,pr,g}}{12} \times K_{PR} + T_{I,\Omega} \times kap_{\Omega,kv} \times K_{KV} \right. \\ \left. + T_{I,\Omega} \times kap_{\Omega,pr,kv} \times K_{KV} \times K_{pr} + T_{U,\Omega} \times kap_{\Omega,m} \times K_M \right. \\ \left. + T_{I,\Omega} \times kap_{\Omega,pr,m} \times K_M \times K_{pr} + \sum_{d=1}^D (T_{I,\Omega} \times kap_{\Omega,d} \times K_D \right. \\ \left. + T_{I,\Omega} \times kap_{\Omega,pr,d} \times K_D \times K_{pr,d}) + \sum_{d=1}^D (T_{I,\Omega} \times kap_{\Omega,un} \times K_{UN} \right. \\ \left. + T_{I,\Omega} \times kap_{\Omega,pr,un} \times K_{UN} \times K_{pr,un}) \right]$$

$\Omega = IN, MN$

gdje je:

- $N_{I,KP}$ – iznos naknade za korišćenje ugovorenog kapaciteta na izlazima iz prenosnog sistema u mjesecu (€),
- Ω – vrsta izlaza iz prenosnog sistema,
- IN – izlazi na interkonekcijama,
- MN – izlazi u Crnoj Gori,
- $T_{I,\Omega}$ – iznos tarifnog elementa za pojedinu vrstu izlaza iz prenosnog sistema, (€/kWh/dan),
- $kap_{\Omega,g}$ – suma ugovorenih neprekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu izlaza iz prenosnog sistema, na godišnjem nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan),
- $kap_{\Omega,pr,g}$ – suma ugovorenih prekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu izlaza iz prenosnog sistema, na godišnjem nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan),
- K_{pr} – koeficijent za prekidni kapacitet,
- $kap_{\Omega,kv}$ – suma ugovorenih neprekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu izlaza iz prenosnog sistema, na kvartalnom nivou, u mjesecu, za pojedinog korisnika (kWh/dan),
- K_{KV} – koeficijent za kvartalni kapacitet,
- $kap_{\Omega,pr,kv}$ – suma ugovorenih prekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu izlaza iz prenosnog sistema, na kvartalnom nivou, u mjesecu, za pojedinog korisnika (kWh/dan),

- $kap_{\Omega,m}$ – suma ugovorenih neprekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu izlaza iz prenosnog sistema, na mjesečnom nivou, za pojedinog korisnika (kWh/dan),
- K_M – koeficijent za mjesečni kapacitet,
- $kap_{\Omega,pr,m}$ – suma ugovorenih prekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu izlaza iz prenosnog sistema, na mjesečnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- d – gasni dan u mjesecu,
- D – ukupni broj gasnih dana u mjesecu,
- $kap_{\Omega,d}$ – suma ugovorenih neprekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu izlaza iz prenosnog sistema, na dnevnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- K_D – koeficijent za dnevni kapacitet,
- $kap_{\Omega,pr,d}$ – suma ugovorenih prekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu izlaza iz prenosnog sistema, na dnevnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- $K_{pr,d}$ – koeficijent za prekidni dnevni kapacitet,
- $kap_{\Omega,un}$ – suma ugovorenih neprekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu izlaza iz prenosnog sistema, na unutardnevnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- K_{UN} – koeficijent za unutardnevni kapacitet,
- $kap_{\Omega,pr,un}$ – suma ugovorenih prekidnih kapaciteta za pojedinu vrstu izlaza iz prenosnog sistema, na unutardnevnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- $K_{pr,un}$ – koeficijent za prekidni unutardnevni kapacitet.
- (5) Iznos naknade za korišćenje ugovorenog kapaciteta iz st. 3 i 4 ovog člana uvećava se na osnovu aukcijskih premija ostvarenih u postupcima aukcija.
- (6) Podaci o ugovorenim kapacitetima i izmjerenim količinama gasa na izlazu iz prenosnog sistema u sistem skladišta gasa ne uzimaju se u obzir za proračun naknade za korišćenje ugovorenog kapaciteta i naknade za količinu gasa.

Prekoračenje ugovorenog kapaciteta

Član 25

- (1) Naknada za korišćenje kapaciteta prenosnog sistema iznad ugovorenog kapaciteta (u daljem tekstu: naknada za prekoračenje) obračunava se za pojedinog korisnika za svaki gasni dan.
- (2) Iznos naknade za prekoračenje na pojedinom ulazu u ili izlazu iz prenosnog sistema za pojedinog korisnika za pojedini gasni dan, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$n_{prek,d} = \Delta kap_{doz} \times T_{pond} + \Delta kap_{prek} \times 1,3 \times K_D \times T_i$$

gdje je:

- $n_{prek,d}$ – naknada za prekoračenje na pojedinom ulazu u ili izlazu iz prenosnog sistema za pojedinog korisnika u pojedinom gasnom danu, (€),
- Δkap_{doz} – dozvoljeno prekoračenje ugovorenog kapaciteta, koje se utvrđuje kao razlika između izmjerenih količina gasa na pojedinom ulazu u ili izlazu iz prenosnog sistema i sume ugovorenih neprekidnih i prekidnih kapaciteta za taj ulaz u ili izlaz iz prenosnog sistema za pojedinog korisnika u pojedinom gasnom danu, a iznosi najviše 10% sume ugovorenih neprekidnih i prekidnih kapaciteta za taj ulaz u ili izlaz iz prenosnog sistema za pojedinog korisnika u pojedinom gasnom danu, (kWh/dan),
- T_{pond} – ponderisana jedinična naknada za dozvoljeno prekoračenje ugovorenog kapaciteta, (€/kWh/dan),

- Δkap_{prek} – nedozvoljeno prekoračenje ugovorenog kapaciteta, koje se utvrđuje kao razlika između izmjerenih količina gasa na pojedinom ulazu u ili izlazu iz prenosnog sistema i 110% sume ugovorenih neprekidnih i prekidnih kapaciteta za taj ulaz u ili izlaz iz prenosnog sistema za pojedinog korisnika u pojedinom gasnom danu, (kWh/dan),
- K_D – koeficijent za dnevni kapacitet,
- T_i – iznos tarifnog elementa za ugovoreni neprekidni kapacitet na godišnjem nivou za odgovarajući ulaz u ili izlaz iz prenosnog sistema, (€/kWh/dan).
- (3) Ponderisana jedinična naknada za dozvoljeno prekoračenje ugovorenog kapaciteta na pojedinom ulazu u ili izlazu iz prenosnog sistema, za pojedinog korisnika, za pojedini gasni dan, izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$T_{pond} = \frac{T_i \times \frac{kap_g}{365} + T_i \times \frac{kap_{kv}}{D} \times K_{kv} + T_i \times \frac{kap_m}{D} \times K_M + T_i \times kap_d \times K_D}{kap_g + kap_{kv} + kap_m + kap_d}$$

gdje je:

- T_{pond} – ponderisana jedinična naknada za dozvoljeno prekoračenje ugovorenog kapaciteta, (€/kWh/dan),
- T_i – iznos tarifnog elementa za ugovoreni neprekidni kapacitet na godišnjem nivou za odgovarajući ulaz u ili izlaz iz prenosnog sistema, (€/kWh/dan),
- kap_g – ugovoreni neprekidni i prekidni kapacitet za pojedini ulaz u ili izlaz iz prenosnog sistema, na godišnjem nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- kap_{kv} – ugovoreni neprekidni i prekidni kapacitet za pojedini ulaz u ili izlaz iz prenosnog sistema, na kvartalnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- D – ukupan broj gasnih dana u mjesecu,
- K_{kv} – koeficijent za kvartalni kapacitet,
- kap_m – ugovoreni neprekidni i prekidni kapacitet za pojedini ulaz u ili izlaz iz prenosnog sistema, na mjesečnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- K_M – koeficijent za mjesečni kapacitet,
- kap_d – ugovoreni neprekidni i prekidni kapacitet za pojedini ulaz u ili izlaz iz prenosnog sistema, na dnevnom nivou, za pojedinog korisnika, (kWh/dan),
- K_D – koeficijent za dnevni kapacitet.
- (4) Pri utvrđivanju iznosa naknade za prekoračenje na pojedinom ulazu u ili izlazu iz prenosnog sistema iz stava 2 ovog člana, dozvoljeno prekoračenje ugovorenog kapaciteta i nedozvoljeno prekoračenje ugovorenog kapaciteta uzimaju se u obzir samo ukoliko su pozitivnog predznaka.
- (5) Iznos naknade za prekoračenje u gasnom danu za pojedinog korisnika predstavlja sumu svih utvrđenih naknada za prekoračenje na pojedinim ulazima u ili izlazima iz prenosnog sistema za korisnika za taj gasni dan.
- (6) Iznos naknade za prekoračenje u mjesecu za pojedinog korisnika predstavlja sumu svih utvrđenih naknada za prekoračenje za sve gasne dane u mjesecu.
- (7) Izuzetno od stava 1 ovog člana, naknada za prekoračenje ne obračunava se za ulaz iz sistema skladišta gasa.

- (8) Iznos ponderisane jedinične naknade za dozvoljeno prekoračenje ugovorenog kapaciteta iz stava 3 ovog člana, kao i svi iznosi u postupku proračuna jedinične naknade za dozvoljeno prekoračenje ugovorenog kapaciteta zaokružuju se na četiri decimale.

Obračun naknade za korišćenje prenosnog sistema i naknade za prekoračenje

Član 26

- (1) Operator je dužan obračunati naknadu za korišćenje prenosnog sistema i naknadu za prekoračenje za svakog pojedinog korisnika za svaki pojedini mjesec i za to ispostaviti korisniku jedinstveni račun.
- (2) Obračun i račun iz stava 1 ovog člana operator dostavlja korisniku najkasnije do 15. dana u tekućem mjesecu, za prethodni mjesec.
- (3) Za obračun iz stava 1 ovog člana, za korisnike koji su tokom mjeseca prenijeli, odnosno stekli pravo korišćenja kapaciteta prenosnog sistema na sekundarnom tržištu, naknada za korišćenje prenosnog sistema za taj kapacitet dijeli se na prenosioca odnosno sticatelja proporcionalno broju gasnih dana u kojima je svaki od njih koristio taj kapacitet u tom mjesecu.
- (4) U slučaju da operator zbog izvođenja planiranih ili neplaniranih radova korisniku ne pruži uslugu prenosa gasa za ugovoreni neprekidni kapacitet na godišnjem, kvartalnom i/ili mjesečnom nivou, a prekid pružanja usluge traje najmanje 24 uzastopna sata, naknada za korišćenje prenosnog sistema, koja se u skladu sa stavom 1 ovog člana obračunava za tog korisnika, umanjuje se za iznos naknade za korišćenje prenosnog sistema koja bi se za razdoblje prekida pružanja usluge obračunala da je isti kapacitet prenosnog sistema ugovoren na dnevnom nivou.
- (5) U slučaju da operator zbog izvođenja planiranih ili neplaniranih radova korisniku ne pruži uslugu prenosa gasa za ugovoreni neprekidni kapacitet na dnevnom nivou, a prekid pružanja usluge traje najmanje jedan sat, za obračun i račun, iz stava 1 ovog člana, koristi se ugovoreni kapacitet prenosnog sistema na dnevnom nivou umanjen proporcionalno broju sati prekida u tom gasnom danu.

V POSTUPAK UTVRĐIVANJA PRIHODA I CIJENA

Sadržaj zahtjeva

Član 27

- (1) Postupak utvrđivanja prihoda i cijena pokreće se zahtjevom koji je operator dužan da podnese Agenciji u Zakonom propisanom roku.
- (2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se na Obrascu **G_p** koji je objavljen na internet stranici Agencije.
- (3) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana operator je dužan da dostavi sljedeću dokumentaciju:
  - 1) poslovni plan za regulatorni period, koji sadrži:
    - a) projekcije finansijskih iskaza,
    - b) projekcije kapitalnih ulaganja,
    - c) dokumentaciju za obračun elemenata iz člana 6 ove metodologije.
  - 2) troškove poslovanja za godinu koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,
  - 3) studiju gubitaka, urađenu u skladu sa Zakonom,
  - 4) projekciju troškova za regulatorni period iz čl. 8, 9 i 10 ove metodologije,
  - 5) registar osnovnih sredstava, sa obračunom amortizacije, za regulatorni period,

- 6) obračun neto vrijednosti osnovnih sredstava, za regulatorni period,
  - 7) popis svih dugoročnih i kratkoročnih kredita sa podacima o valuti kredita, izvornoj vrijednosti kredita, kamatnoj stopi i rasporedu otplate duga,
  - 8) detaljan obračun predloženog prihoda i cijena, u skladu sa ovom metodologijom,
  - 9) zaključni list za prethodnu godinu sa otvorenim saldima (nezaključen).
- (4) Operator je dužan da dostavi i druge podatke na zahtjev Agencije, sve do donošenja konačne odluke.

Način dostavljanja dokumentacije

Član 28

Dokumentacija iz člana 27 ove metodologije se dostavlja u pisanoj formi i u elektronskom obliku koji omogućava dalju kompjutersku obradu.

Razmatranje zahtjeva

Član 29

- (1) Agencija na internet stranici objavljuje zahtjev za utvrđivanje prihoda i cijena, sa podnesenom dokumentacijom.
- (2) Mišljenja i primjedbe na zahtjev iz stava 1 ovog člana zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od osam dana od dana njegovog objavljivanja.
- (3) Ako zahtjev sadrži formalni nedostatak ili ako je nerazumljiv ili nepotpun, Agencija će najkasnije u roku do 14 dana od dana prijema zahtjeva zatražiti od podnosioca zahtjeva da nedostatke otkloni i obavještenje o tome objaviti na internet stranici.
- (4) Operator je dužan da nedostatke u zahtjevu otkloni u roku od deset dana od dana prijema podneska iz stava 3 ovog člana.

Objavljivanje izvještaja

Član 30

- (1) Izvještaj o analizi dokumentacije sa predlogom prihoda i cijena Agencija objavljuje na svojoj internet stranici.
- (2) Mišljenja i primjedbe na izvještaj iz stava 1 ovog člana, zainteresovana lica mogu dostaviti Agenciji u roku od sedam dana od dana njegovog objavljivanja.

Razmatranje izvještaja

Član 31

- (1) Poziv za sjednicu Odbora Agencije dostavlja se podnosiocu zahtjeva najkasnije osam dana prije dana održavanja sjednice.
- (2) Obavještenje o održavanju sjednice Odbora Agencije objavljuje se na internet stranici Agencije.

Donošenje odluke

Član 32

- (1) Odbor Agencije donosi odluku o utvrđivanju prihoda i dostavlja je podnosiocu zahtjeva.
- (2) Odluka iz stava 1 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore" i na internet stranici Agencije.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 33

- (1) Prvi regulatorni period, u skladu sa ovom metodologijom će Agencija utvrditi posebnom odlukom.
- (2) Zahtjev za utvrđivanje prihoda i cijena za prvi regulatorni period, operator je dužan da podnese najkasnije 90 dana prije početka regulatornog perioda.
- (3) Podatke o energetske veličinama, ugovoreni kapacitet i ukupna količina gasa za regasifikaciju i isporuku u drugi gasni sistem za utvrđivanje prihoda i cijena za regulatorni period, u slučaju da nisu utvrđene u energetske bilansu ili postoji značajna razlika između podataka o energetske veličinama u energetske bilansu i zahtjevu, operator je dužan da podnese Agenciji najkasnije tri mjeseca prije početka prvog regulatornog perioda.

Stupanje na snagu

Član 34

Ova metodologija stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 21/1059-5

Podgorica, 09.09.2021. godine

**Predsjednik Odbora
Branislav Prelević, s.r.**